

بِسْمِ تَعَالَى

قصور، تخلفات حرفه ای، جرایم دندانپزشکی

شرح وظایف مسئولین فنی درمانگاه

فاطمه لشکری

کارشناس ارشد امور حقوقی دانشگاه علوم پزشکی مشهد

اسفندماه ۱۳۹۶

# قصور دندانپزشکی

**قصور:**

کوتاهی غیر عمدی در انجام وظیفه.

**قصور دندانپزشکی:**

اشتباه غیر عمدی در تشخیص، درمان یا مدیریت بیماری.

## ۴ شرط تحقق قصور دندانپزشکی

۱. فرد باید بیمار دندانپزشک باشد.

۲. استانداردهای قابل قبول برای خدمات بهداشتی، درمانی و تشخیصی مشخص باشد.

۳. فعل یا ترک فعل دندانپزشک مطابق استانداردهای علم دندانپزشکی نباشد.

۴. در نتیجه فعل یا ترک فعل دندانپزشک؛ بیمار متحمل آسیب روانی، جسمی یا مالی شده باشد.

# مبانی قصور دندانپزشکی

- بیمار متعاقب کوتاهی در استاندارد مراقبت های دندانپزشکی آسیب یا ضرر و زیان ببیند .
- این مراقبت ها کافی یا مطلوب نبوده است.

# درمان استاندارد

- سطحی از درمان است که از دندانپزشکانی با همان میزان از تخصص و تجربه که از لحاظ علمی و آموزشی شرایط مشابهی دارند، قابل انتظار است.

# انواع قصور دندانپزشکی

بی احتیاطی

بی مبالاتی

عدم مهارت

عدم رعایت نظامات دولتی

# بی احتیاطی

- قصد درمان وجود دارد
- کاری انجام شده که نباید انجام می شد و جزو طرح درمانی نبوده
- عرفاً از دندانپزشک این انتظار می رفت که پیش بینی کند این عمل را نباید انجام دهد.
- ضابطه تشخیص بی احتیاطی: عرف افراد متخصص و خبره واجد اعتبار (کمیسیون های تخصصی نظام پزشکی و پزشکی قانونی)
- کشیدن ، پرکردن یا عصب کشی دندان سالم به جای دندان معیوب بیمار

# بی مبالاتی

- انجام ندادن کاری است که باید انجام شود.
- متخصص دندان پزشکی قبل از بی حسی بیمارِ کاندید عمل جراحی دندان نهفته عقل، شرح حال لازم را از نظر سابقه حساسیت دارویی نگرفته باشد
- متخصص جراحی قبل از انجام جراحی، مشاوره های لازم را در مورد بیمار مبتلا به ناراحتی قلبی انجام نداده یا نتیجه آزمایشات قبل از عمل را بررسی نکرده و تمهیدات ویژه بیمار را در نظر نگرفته و بیمار در اثر عارضه قلبی یا انتشار عفونت به سایر ارگان های بدن و یا غیره دچار آسیب جسمی شده باشد.



# عدم مهارت

- عدم آشنایی متعارف به اصول علمی و فنی کار معین.
- مثل عدم مهارت، ناتوانی او یا فقدان کارآیی برای انجام امور تخصصی دندانپزشکی و جراحی و رشته های وابسته به آن می باشد.
- عدم به کار گیری تکنیک صحیح در تراش دندان و تهیه پروتز نامناسب که باعث ضرر و زیان بیمار شود.
- ناتوانی مقابله با عوارض حاصله در حین درمان دندان پزشکی.
- عدم به کارگیری تکنیک صحیح در اعمال جراحی دندانپزشکی
- انجام اقدامات خارج از حیطه تخصص که منجر به ایجاد عوارض و آسیب یا ضرر و زیان به بیمار گردد نمونه هایی از عدم مهارت هستند.

# عدم رعایت نظامات دولتی

- رعایت نکردن هر دستوری که ضمانت اجرا دارد(قانون یا نظام نامه).
- عدم پذیرش بیماران اورژانس
- تجویز داروهای ممنوعه
- افشای اسرار بیماران
- تحمیل مخارج غیر ضروری به بیمار
- ایجاد رعب و هراس در بیمار با تشریح غیر واقعی وخامت بیماری
- تبلیغات گمراه کننده

# قانون مجازات اسلامی و جرایم دندانپزشکی

## ماده ۴۹۵ قانون مجازات اسلامی:

هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام می دهند موجب تلف یا صدمه بدنی گردد، ضامن دیه است مگر آنکه عمل او مطابق مقررات پزشکی و موازین فنی باشد یا اینکه قبل از معالجه براءت گرفته باشد و مرتکب تقصیری هم نشود و چنانچه اخذ براءت از مریض به دلیل نابالغ یا مجنون بودن او معتبر نباشد و یا تحصیل براءت از او به دلیل بی هوشی و مانند آن ممکن نگردد براءت از ولی مریض تحصیل می شود.

# قانون مجازات اسلامی و جرایم دندانپزشکی

- در صورت عدم قصور یا تقصیر پزشک در علم و عمل برای وی ضمان وجود ندارد هر چند براءت اخذ نکرده باشد.
- **ماده ۴۹۶ قانون مجازات اسلامی:** "پزشک در معالجاتی که دستور انجام آن را به مریض یا پرستار و مانند آن صادر می نماید، در صورت تلف یا صدمه بدنی ضامن است."

# قانون مجازات اسلامی و جرایم دندانپزشکی

- افشای اسرار حرفه‌ای:

- ماده ۶۴۸: اطباء و جراحان و ماماها و دارو فروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی، اسرار مردم را افشاء کنند به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می شوند.

# قانون مسئولیت مدنی

- **ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی:** " هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی ..... یا به هر حق دیگری که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می باشد."

# قانون آیین دادرسی کیفری

- **ماده ۱۴ قانون آیین دادرسی کیفری:** "شاکی می تواند جبران تمام زیان های مادی و معنوی و منافع ممکن الحصول ناشی از جرم را مطالبه کند."
- **تبصره ۲:** "مقررات مرتبط با منافع ممکن الحصول و نیز پرداخت خسارت معنوی شامل جرایم تعزیرات منصوص شرعی و دیه نمی شود."

# ارکان تحقق مسئولیت در صورت قصور و تخلف دندانپزشکی

تحقق فعل مجرمانه یا خطای دندانپزشکی

تحقق نتیجه مجرمانه یا صدمه وارده

وجود و احراز رابطه سببیت میان فعل و صدمه وارده



## شرایط تبرئه شدن از اتهام قصور

اقدامات پزشک یا دندانپزشک :

۱. قانونی باشد.

۲. قصد درمان داشته باشد.

۳. علمی، اخلاقی و مشروع و موازین فنی رعایت شده باشد.

۴. برائت نامه گرفته باشد.

بنابراین اقدامات پزشک یا دندانپزشک باید علمی، قانونی یا اخلاقی باشد ولو اینکه از بیمار رضایت یا برائت نامه هم گرفته باشد، باز هم مسئول خواهد بود.

# رضایت نامه و برائت نامه

## برائت نامه

بیمار برائت پزشک  
خود را اعلام می کند

بار اثبات تقصیر پزشک  
بر عهده بیمار است

## رضایت نامه

بیمار رضایت خود را از  
اقدامات درمانی اعلام  
می کند

بار اثبات عدم تقصیر  
پزشک بر عهده خود  
اوست

## دیه

- **ماده ۴۴۸ قانون مجازات اسلامی:** " دیه مقدر، مال معینی است که در شرع مقدس به سبب جنایت غیر عمدی بر نفس، عضو یا منفعت و یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد مقرر شده است."
- نرخ دیه سال ۹۶
- دیه کامل: ۲۱۰/۰۰۰/۰۰۰
- دیه کامل در ماه های حرام: ۲۸۰/۰۰۰/۰۰۰ (تومان)

نرخ ديه (به ريال)	نوع ديه	نرخ ديه (به ريال)	نوع ديه
84,000,000	چهار درصد ديه	2,100,000,000	ديه كامل
94,500,000	چهار و نيم درصد ديه	2,100,000	يك دينار شرعي
105,000,000	پنج درصد ديه	210,000	يك درهم شرعي
115,500,000	پنج و نيم درصد ديه	21,000,000	يك شتر
126,000,000	شش درصد ديه	210,000	يك ده هزارم ديه
136,500,000	شش و نيم درصد ديه	2,100,000	يك هزارم ديه
147,000,000	هفت درصد ديه	21,000,000	يك صدم ديه
157,500,000	هفت و نيم درصد ديه	10,500,000	نيم صدم ديه
168,000,000	هشت درصد ديه	2,100,000	يك دهم درصد ديه
178,500,000	هشت و نيم درصد ديه	4,200,000	دو دهم درصد ديه
189,000,000	نه درصد ديه	6,300,000	سه دهم درصد ديه
210,000,000	ده درصد ديه	8,400,000	چهار دهم درصد ديه
210,000,000	يك دهم ديه	10,500,000	پنج دهم درصد ديه
420,000,000	دو دهم ديه	12,600,000	شش دهم درصد ديه
630,000,000	سه دهم ديه	14,700,000	هفت دهم درصد ديه
840,000,000	چهار دهم ديه	16,800,000	هشت دهم ديه
1,050,000,000	پنج دهم ديه	18,900,000	نه دهم درصد ديه
1,260,000,000	شش دهم ديه	21,000,000	يك درصد ديه كامل
1,470,000,000	هفت دهم ديه	23,100,000	يك و يك دهم درصد ديه
1,680,000,000	هشت دهم ديه	25,200,000	يك و دو دهم درصد ديه
1,890,000,000	نه دهم ديه	27,300,000	يك و سه دهم درصد ديه
1,050,000,000	نصف ديه كامل	29,400,000	يك و چهار دهم درصد ديه
700,000,000	ثلث ديه كامل	31,500,000	يك و پنج دهم درصد ديه
525,000,000	ربع ديه كامل	33,600,000	يك و شش دهم درصد ديه
420,000,000	خمس ديه كامل	35,700,000	يك و هفت دهم درصد ديه
336,000,000	چهار پنجم از يك پنجم ديه كامل	37,800,000	يك و هشت دهم درصد ديه
168,000,000	چهار پنجم از يك پنجم از يك دوم ديه كامل	39,900,000	يك و نه دهم درصد ديه
42,000,000	يك پنجم از يك دهم ديه كامل	42,000,000	دو درصد ديه
70,000,000	يك سوم از يك دهم ديه كامل	52,500,000	دو و نيم درصد ديه
1,050,000,000	نصف ديه كامل	63,000,000	سه درصد ديه
2,800,000,000	ديه كامل در ماههاي حرام	73,500,000	سه و نيم درصد ديه

## دیه دندان

- ماده ۶۱۶ قانون مجازات اسلامی از بین بردن تمام دندان های دائم بیست و هشت گانه **دیه کامل** دارد که به ترتیب زیر توزیع می شود:
- الف- **دندان های جلو** (پیش چهارتایی و نیش) جمعا دوازده عدد **هر کدام یک بیستم دیه کامل**
- ب- **دندان های عقب** (یک ضاحک و سه ضرس) جمعا شانزده عدد **هر کدام یک چهارم دیه کامل**

# دیه دندان

- ماده ۶۲۳ : کندن **دندان شیری**: یک صدم دیه کامل
- شکستن، معیوب کردن و شکافتن دندان شیری موجب **ارش** است.

# ارش

- ماده ۴۴۹ قانون مجازات اسلامی:
- ارش ديه غير مقدر است
- میزان آن در شرع تعیین نشده است
- دادگاه با لحاظ نوع و کیفیت جنایت و تاثیر آن بر سلامت مجنی علیه و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن ديه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین می‌کند.

# تفاوت تخلفات دندانپزشکی با جرایم دندانپزشکی

- **تخلفات دندانپزشکی:** دندانپزشک بر خلاف قوانین و مقررات وضع شده صنفی رفتار می کند مانند سهل انگاری در انجام وظیفه
- **جرایم دندانپزشکی:** در قانون مجازات اسلامی برای آن مجازات در نظر گرفته است ولی شخصی که مرتکب آن می شود دندانپزشک و یا جزء تیم دندانپزشکی است.
- رسیدگی به تخلفات دندانپزشکی در صلاحیت دادسرای انتظامی پزشکی
- رسیدگی به جرایم دندانپزشکی در صلاحیت مجاکم عمومی دادگستری.



# درمانگاه دندانپزشکی

- **اهم وظایف مسئول فنی:**
- جلوگیری از انجام روش های علمی تایید نشده
- ارائه خدمات درمانی و تشخیصی لازم و مطلوب
- دریافت تعرفه های مصوب قانونی
- جلوگیری از تحمیل هزینه و خدمات غیر ضروری به بیماران
- نظارت بر مخاطرات محیطی تحت عنوان مسئول ایمنی مطابق با استانداردهای اعتبار بخشی
- رسیدگی و پاسخگویی به شکایات

## اهم وظایف مسئول فنی:

- ابلاغ بخشنامه و استانداردها و تذکرات کتبی
- پاسخگویی به محاکم قضایی و معاونت درمان و وزارت و سایر مراجع قانونی
- پاسخگویی حقوقی به مراجع قانونی
- و ....

- تفویض مسئولیت به قائم مقام یا جانشین به هیچ وجه مسئولیت های قانونی مسئول فنی را سلب نخواهد کرد.
- به هر صورت مسئولیت های قانونی و پاسخگویی به شکایات و مراجع ذیصلاح کماکان به عهده مسئول فنی موسسه می باشد.

- مطابق ماده ۱۶ با توجه به ماده ۴ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی، دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴ و اصلاحیه های بعدی آن؛ بکارگیری افراد فاقد صلاحیت مسئول فنی با استفاده و اتکاء به پروانه مسئولیت فنی دیگری در موسسه جرم تلقی و با متخلفین برابر ضوابط و مقررات مربوط برخورد قانونی به عمل خواهد آمد.

- تامین بیمه نامه مسئولیت حرفه ای

# ضمانت اجرای تخلفات مسئول فنی

- تذکر شفاهی با قید موضوع در صورتجلسه بازرسی محل توسط معاونت درمان دانشگاه یا وزارت
- اخطار کتبی توسط معاونت درمان دانشگاه یا وزارت
- ارجاع پرونده به کمیسیون قانونی ماده ۲۰ و یا کمیسیون ماده ۱۱ تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی؛ درمانی و یا محاکم قضایی

# مراجع صالح رسیدگی به تخلفات حرفه ای و جرایم دندانپزشکی

دادسرا

دادگاه عمومی دادگستری (داگاه حقوقی، دادگاه کیفری یک، دادگاه کیفری دو)

شورای حل اختلاف (ویژه امور پزشکی)

دادگاه انقلاب

سازمان نظام پزشکی

سازمان تعزیرات حکومتی

# دادسرا

کمیسیون تخصصی دندانپزشکی

عدم قصور کادر درمانی

احراز قصور کادر درمانی

احضار تیم دندانپزشکی برای ادای توضیحات

تصمیم دادسرا

قرار منع یا موقوفی تعقیب

قرار جلب به دادرسی

در صورت صدور قرار جلب به دادرسی با کیفرخواست دادستان پرونده جهت رسیدگی به دادگاه

# دادگاه عمومی دادگستری

دادگاه حقوقی

دادگاه کیفری یک

دادگاه کیفری دو

(شعبه ۱۰۴ دادگاه کیفری دو مشهد)

(شعبه اختصاصی جرایم و قصور پزشکی و دندانپزشکی)



# شورای حل اختلاف (ویژه امور پزشکی)

- اعضای شوراهای ویژه از میان کارشناسان و متخصصان صاحب صلاحیت در رشته های مرتبط پزشکی با تایید و معرفی سازمان نظام پزشکی برای مدت ۳ سال انتخاب شده و علاوه بر شرایط عمومی می بایست فاقد محکومیت کیفری یا انتظامی قطعی باشند.
- رسیدگی و حل و فصل اختلافات اعضای جامعه پزشکی با یکدیگر و همچنین اختلافات جامعه پزشکی با سایر اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی در صورتیکه مبلغ خواسته یا محکوم به کمتر از ۵ میلیون تومان باشد و یا در صورتیکه هر دو طرف در خصوص ارجاع پرونده به شورا توافق داشته باشند، در صلاحیت شورای حل اختلاف است.
- در عمل عمده پرونده های مرتبط با دندانپزشکی و یا پرونده هایی که پیش بینی می شود دیه ای که متهم به آن محکوم خواهد شد کمتر از ۵ میلیون تومان است به شورای حل اختلاف جهت رسیدگی ارجاع می شود

## دادگاه انقلاب

- رسیدگی به جرایم مقرر در قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴ مطابق تبصره ۶ ماده ۳ این قانون در دادگاه انقلاب صورت می گیرد.
- در حال حاضر در مشهد **شعبه سوم دادگاه انقلاب اسلامی** به عنوان شعبه اختصاصی جهت رسیدگی به جرم داخله در امور پزشکی و دندانپزشکی تعیین شده است.

# دادگاه انقلاب

ایجاد هر نوع موسسه پزشکی نظیر لابراتور، درمانگاه و ... به هر عنوان بدون اخذ پروانه و مجوز

**انجام امور فنی موسسه توسط افرادی غیر از مسئول فنی**

اداره موسسه یا درمانگاه پزشکی و دندانپزشکی توسط افراد فاقد صلاحیت

**بکارگیری افراد فاقد صلاحیت فنی و پروانه رسمی ((دانشجویان دندانپزشکی)**

انتشار آگهی تبلیغاتی موجب گمراهی بیماران

**انتشار آگهی تبلیغاتی برخلاف اصول فنی و شئون پزشکی یا عفت عمومی**

استفاده از عناوین مجعول و خلاف حقیقت روی تابلو و سر نسخه و دادن وعده های فریبنده

**تغییر و تعویض مسئول فنی طی قرارداد خصوصی بدون اطلاع وزارت**

واگذاری پروانه خود به دیگری یا استفاده از پروانه دیگری

**تاسیس موسسه پزشکی یا دندانپزشکی بدون پروانه**

اشتغال به امور دندانپزشکی و سایر رشته های مربوط به حرف پزشکی و پروانه دار بدون پروانه

# ساختار هیات انتظامی سازمان پزشکی

دادسرای انتظامی شهرستان

هیات بدوی انتظامی

هیات تجدید نظر استان

هیات عالی انتظامی

دادگاه تجدید نظر استان

# سازمان تعزیرات حکومتی

- سازمان تعزیرات حکومتی سازمانی است که رسیدگی به برخی از پرونده های تخلفات را در واحدهای دولتی و خصوصی به واسطه آن به قوه ی مجریه محول نموده اند.
- استناد ماده ۱۱ قانون تعزیرات حکومتی، کمیسیونی مرکب از ریاست دانشگاه، ریاست نظام پزشکی و نماینده ی مقام وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تشکیل میگردد که بررسی و تشخیص وقوع یا عدم وقوع تخلف به عهده این کمیسیون میباشد.
- کمیسیون مذکور در شهرستان ها با حضور مدیر شبکه بهداشت و درمان ، رئیس نظام پزشکی و نماینده مقام وزارت (پس از صدور حکم توسط ایشان) تشکیل میشود. کمیسیون ماده ۱۱ پس از بررسی پرونده و تشخیص وقوع تخلف مطابق و مستند به قانون تعزیرات حکومتی پرونده را جهت بررسی و صدور حکم به اداره تعزیرات حکومتی هر شهر یا شهرستان ارسال می نماید.

# سازمان تعزیرات حکومتی

• قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۸۷/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام اسلامی از تخلفات زیادی نام برده است که مهمترین تخلفات موضوع آن عبارتند از:

- ۱- ایجاد موسسه پزشکی غیر مجاز توسط افراد فاقد صلاحیت
- ۲- ایجاد موسسه پزشکی توسط متخصصین فاقد پروانه
- ۳- خودداری بیمارستانها از پذیرش و ارائه خدمات اولیه لازم به بیماران اورژانسی

# سازمان تعزیرات حکومتی

- ۴- ایجاد ویا ارائه خدمات مزاد بر نیاز به منظور سودجوئی
- ۵- دخل و تصرف در صورتحساب و دریافت اضافه از نرخهای مصوب
- ۶- بکارگیری متخصصین و صاحبان حرف پزشکی و پیراپزشکی فاقد مجوز قانونی کار
- ۷- اشتغال بکارصاحبان حرف پزشکی و پیراپزشکی فاقد مجوز قانونی کار
- ۸- بکارگیری افراد فاقد صلاحیت حرفه ای در موسسات پزشکی
- ۹- ترک موسسه پزشکی توسط مسئول فنی در ساعات مقرر
- ۱۰- نپذیرفتن بیماران بیمه ای
- ۱۱- عدم رعایت ضوابط بهداشت محیطی توسط مراکز بهداشتی درمانی

## سازمان تعزیرات حکومتی

- تذکر چند مورد پیرامون ردیف های یازده گانه فوق ضروری به نظر میرسد.
- الف) هر جا کلمه متخصص بکار رفته است منظور، فرد صلاحیت دار حرفه ای میباشد و متخصص به معنای دارای مدرک تخصص دانشگاهی مورد نظر نمی باشد.
- ب) درمورد دریف هشتم موضوع ماده ۷ قانون تعزیرات حکومتی فرد فاقد صلاحیت بکار گرفته شده به مراجع ذیصلاح قضائی(دادگاه انقلاب) معرفی می شود.
- ج) در صورتی که اعمال خلاف مندرج در فوق سبب خسارات جانی ومالی شود مجازاتهای قانون تعزیرات مانع رسیدگی و پیگرد قانونی موسسه ویا افراد متخلف از طریق دیگر مراجع ذیصلاح قضائی نخواهد بود.



## سازمان تعزیرات حکومتی

- (د) اعمالی از قبیل اشتغال به امور پزشکی بدون اخذ پروانه ، مداخله غیر مجاز در امور پزشکی، خودداری از ارائه خدمات پزشکی ، واگذاری اداره موسسه پزشکی به غیربدون اخذ مجوز از وزارت متبوع ، مطابق ماده سه اصلاحی قانون مربوط به مقررات پزشکی، داروئی و .... مصوب ۷۴/۱/۲۴ مجلس شورای اسلامی جرم بوده و تبصره ۶ ماده فوق الاشاره رسیدگی به این جرائم را به دادگاه انقلاب احاله نموده است.
- (ذ) با توجه به اینکه جرائم مذکور درقانون تعزیرات حکومتی بهداشتی و درمانی از جرائم عمومی محسوب می شود اگر چه شروع به رسیدگی آن ممکن است براساس شکایت شاکی باشد ولی توقف رسیدگی و منع پیگیری با رضایت شاکی اعمال نمی شود.

موفق باشید